

Om Dannelsen af en Kavtionsforening for Statens Oppebørselsbetjente.

Indledningsforedrag af Overpostmester **H. G. Petersen** paa et den
17. Maj 1890 afholdt Møde.

Den Sag, hvormed vi i Aften ville beskæftige os, er af en ikke ringe Betydning, idet den omhandler Forhold, som er af gennemgribende Vigtighed for Embedsstanden og derved for hele Administrationen. Den har for saa vidt ogsaa nogen nationaløkonomisk Betydning, som den Kapital, der er stillet som Sikkerhed for Oppebørslerne, er bunden for længere Tid (mindst et halvt Aar) og der lægges saaledes en Hæmsko for Kapitalens Anvendelse paa anden Maade, altsaa for den frie Omsætning, hvilket i ikke faa Tilfælde vil kunne have en skadelig Indflydelse. Fra et overordnet statsøkonomisk Standpunkt set vilde det derfor være af Interesse, naar den paa saadan Maade bundne Kapital kunde formindskes, uden at Staten derved udsattes for Tab. Det er imidlertid fra Embedsmændenes Standpunkt, vi ville betragte Sagen, og jeg skal derfor ikke fordybe mig i Betragtninger over Sagen i Almindelighed, men gaa ind paa dens egentlige Kærne.

Stats-Intradernes Forøgelse som Følge af a) den stærke Udvikling af Trafiken, b) Velstandens Stigning

i den sidste Menneskealder og c) de større Krav til Statens Medvirkning ved forskellige Forhold, som tidligere vare i Kommunernes Hænder eller udenfor det Offentliges Forsorg, har medført, at de Statens Embeds- og Bestillingsmænd betroede Oppebørsler ere stegne og derved ogsaa Fordringerne til den Sikkerhed, de have at stille, medens Lønningerne ere forblevne uforandrede eller for de højere eller mere betroede Embedsmænds Vedkommende endog nedsatte. Tilvejebringelsen af Sikkerheden fremkalder derfor store Vanskeligheder for mange og betydelige Udgifter, der virke som en Skat paa Embedet.

I de sidste 2 Aar, efterat Rentefoden er bleven lavere her i Landet, er det endogsaa blevet vanskeligere end tidligere for Kassebetjentene at faa tilvejebragt Kavtion — idet det som bekendt kun er Statspapirer eller af Staten garanterede Papirer, der modtages til fuld Værdi som Kavtion — og mange af Hensyn til den lave Rente nødvendig ville anbringe deres Penge i saadanne Papirer. Der er adskillige ordentlige og redelige Oppebørselsbetjente, der maa betale indtil 4 pCt. aarlig af Beløbet for at faa Kavtion stillet, og hvem der ikke selv har Midler eller bemidlede Nærpaarørende, erholder ikke deres Kavtion stillet under 2 pCt. endog af gode Venner. Da der er Oppebørselsbetjente med 2400 Kr. i Gage, som maa stille 10,000 Kroner eller derover i Kavtion, er det en betydelig Formindskelse i Embedsindtægterne han er udsat for at lide, naar han ikke er formuende.

Det har derfor i de senere Aar været Genstand for Drøftelse indenfor de forskellige Embedskredse, hvorledes der skulde kunne skaffes Lempelse i disse Forhold,

det være enten ved en Nedsættelse af Kavtionernes Størrelse eller ved en Erstatning fra Statens Side for Udgiften ved Kavtionens Tilvejebringelse eller ved en fælles Sikkerhed stillet af alle Embeds- og Bestillingsmænd eller af visse Afdelinger af disse, hvorved Beløbet for den Enkelte kunde blive mindre.

For at gøre det muligt at faa Kavtionerne nedsatte maatte der indføres en Forandring i Kasse- og Regnskabsvæsenet enten ved en hyppigere Indbetaling af Intraderne, saa at Beholdningerne bleve mindre, eller ved en forandret Kontrol med Kassebetjentene. Saaledes finder i England Indbetaling Sted daglig af Statens Kassebetjente til Bankerne, der i Virkeligheden ere Statens Hovedkasserere. I Frankrig, Schweiz og Tyskland finder Indbetalingerne Sted til de resp. Hovedkasser efter Uge-Opgørelser, saaledes at det kun er tilladt Lokalkasserne at have et vist, nærmere bestemt, mindre Beløb til Raadighed til Bestridelse af løbende Udgifter. Her i Landet vides kun en daglig Indbetaling indført ved Statsbanerne; i alle andre Brancher af Statstjenesten finder Regnskabsaflæggelsen og Indbetalingen Sted maa nedlig, — dog for nogle Branchers Vedkommende saaledes, at en à conto-Indbetaling sker i Løbet af Maanedens, naar Beholdningen overstiger en nærmere fastsat Sum. Om end det vel vilde være muligt ogsaa her i Landet at faa indført en hyppigere Indbetaling for de fleste Oppebørselsbetjentes Vedkommende, saa vilde der til Ordningen heraf medgaa en saa lang Tid, at det ikke vilde være rigtigt at afvente noget saadant, for mulig at faa en Lettelse indført. For at muliggøre daglige Indbetalinger vilde det nemlig vistnok være nødvendigt, at Staten traadte i nærmere For-

bindelse med Bankerne; dette behøvedes vel ikke for ugentlige Indbetalinger, men disse vilde ej heller medføre en saa stor Lettelse som hine. At faa den Bestemmelse, der gælder for Hærens Intendantter — at Staten godtgør dem 2 pCt. aarligt af Kavtionssummen — udvidet til alle Embedsmænd, vilde vistnok være forbundet med stor Vanskelighed.

Et andet Middel til at skaffe en Nedsættelse af Kavtionerne tilveje vilde være en skarpere Kontrol, ved hyppigere Kasseeftersyn. Dette kunde kun ske ved lokale Embedsmænd, der sorterede under andre Avtoriteter end den paagældende, og saaledes mulig vilde være noget stødende, navnlig naar de Inspicerende ikke indtog en højere Rang end Kassebetjenten, men vilde i alt Fald medføre en ikke ringe Merudgift, som det vilde være vanskeligt at faa bevilget.

Da man saaledes maa se bort fra at faa de førstnævnte Hjælpemidler indført i en nær Fremtid, maa man blive staaende ved det sidste, iblandt andet af Hensyn til at der i Udlandet (Sverige og Schweiz) er indført saadanne Fællessikkerheder. Begyndelsen til saadanne Fællesforeninger er gjort her i Landet i Aaret 1885 ved »Postvæsenets Underklassers gensidige Kavtionsforening« og ved den i forrige Aar stiftede »Kavtionsforening for Statsbanedriftens Trafikforvaltninger«.

Begge disse Foreninger ere baserede paa, at der stilles en Garantifond, hvis Størrelse staar i et vist Forhold til den Sikkerhed, de paagældende Funktionærer have at stille. Til Dannelsen af denne Fond bidrager ethvert Medlem med en vis Kvotadel og ere Foreningens Medlemmer iøvrigt solidarisk ansvarlige for det

ethvert Medlem anbetroede, indtil det for hver Kassebetjent fastsatte Kavtionsbeløb.

Da den Kavtion, der stilles af Postvæsenets Underklasser, er af en og samme Størrelse (900 Kr.) og da Statsbanedriftens Funktionærer gøre daglig Afregning og som Følge deraf ikke behøve at stille større Summer til Sikkerhed, har det ikke været vanskeligt at bringe disse to Kavtionsforeninger i Stand.

For andre Embeds- og Bestillingsmænd, for hvilke Sikkerheden varierer mellem 1,000 og 20,000 Kroner og hvor Risikoen altsaa er meget forskellig, stiller en Ordning af denne Sag sig betydeligt vanskeligere.

Heldigst vilde det vistnok være, naar alle Landets Kassebetjente kunde danne en eneste Forening, thi da vilde Garantisummen, hvorom der vilde blive Tale, blive forholdsvis mindre og saaledes Udgiften for det enkelte Medlem blive ringere. Men da Risikoen synes at være noget forskellig for de forskellige Myndigheders Kassebetjente, er det et Spørgsmaal, om alle Kassebetjente kunde være tilbøjelige til at ville gaa ind i samme Forening. Muligt kunde Sagen dog ordnes paa den Maade, at der betaltes en større eller mindre Procent til Garantifonden, eftersom Risikoen ifølge Embedets Natur var større eller mindre.

Som bekendt er den i Aaret 1876 i Live traadte »Laane- og Spareforening for Embeds- og Bestillingsmænd« stiftet for at komme de fast ansatte Embeds- og Bestillingsmænd til Hjælp navnlig ved Laan imod en lempelig Rente, men det blev allerede ved Stiftelsen af Foreningen anset for ønskeligt, at den ogsaa kunde komme dem til Hjælp ved Tilvejebringelsen af Kavtionerne, og der findes derfor ogsaa i dens Statuter en

Passus derom. Foreningen havde imidlertid fra Begyndelsen saa ringe Midler at virke med, at den end ikke fuldt ud kunde opfylde sit Hovedformaal: at yde Laan til Embeds- og Bestillingsmænd, som ved indtraadte Uheld, Sygdom, Dødsfald, Forflyttelse eller andre Tilfælde vare geraadede i Forlegenhed, saa at den foreløbig alene maatte holde sig dertil. Senere ere de Midler, hvormed den virker, voxede, og den har derfor i de sidste tvende Aar ved Udvalg taget Spørgsmaalet om Kavtioneerne, deres Størrelse og hvad dermed staar i Forbindelse, under Overvejelse.

Ved Henvendelse til de forskellige Revisionsdepartementer have disse velvillig meddelt Foreningens Bestyrelse Oplysning om, hvormange Kassebetjente der er, Beløbet af deres Sikkerhedsstillelse, hvormange Defekter der har været i Løbet af de sidste 15 Aar og hvilke Beløb de have andraget.

Der er saaledes meddelt Bestyrelsen følgende Oplysninger om Forholdene ved Begyndelsen af Aaret 1889:

Amtsforvaltere og lign. Oppebørsels-		
betjente	33 =	424,000 Kr.
Retsbetjente.....	146 =	253,000 -
Andre Stillinger under 1ste Rev...	21 =	90,000 -
Toldembedsmænd	96 =	511,000 -
Postembedsmænd*).....	324 =	890,000 -
Telegraffunktionærer.....	83 =	43,000 -
Intendantter etc.	62 =	234,000 -
		765 = 2,445,000 Kr.

*) Ved den nye Lønningslov for Postvæsenet er der senere tilkommet 120 Oppebørselsbetjente, der formentlig ville komme til at stille en Kavtion af mindst 150,000 Kr.

I de sidst forløbne 15 Aar har der været 12 Defekter til Beløb 64,800 Kr. eller i Forhold til de samlede Kavtionssummer: 2,445,000 Kroner = $2\frac{2}{3}$ (2.65) pCt. eller beregnet pr. Aar $1\frac{3}{4}$ (1.76) pro mille.

Disse Defekter fordele sig meget forskellig paa de forskellige Departementer eller de forskellige Kategorier af Embedsmænd, men jeg anser mig ikke for berettiget til at specificere dette nærmere paa dette Sted. De modtagne Oplysninger ville imidlertid staa til Disposition for det Udvalg, som eventuelt maatte blive nedsat til nærmere Undersøgelse af Sagen.

Som allerede tidligere bemærket er Risikoen for de forskellige Fags Kassebetjente ikke lidet forskellig, og der vil derfor med Grund kunne rejses Spørgsmaal om enten at danne forskellige Klasser af Embedsmænd eller at lade dem, der høre til de forskellige Kategorier, erlægge en forskellig Præmie, i Forhold til den større eller mindre Risiko, thi fordelagtigst synes det at være at danne én Forening for alle Statens Oppebørselsbetjente.

Naar der i 15 Aar kun er forekommet Defekter tilsammen til et Beløb af 64,800 Kr., synes det nemlig, at Staten maa kunne være tilstrækkelig sikret ved at erholde Effekter til et Beløb af 100,000 Kr. til Raadighed, i Særdeleshed naar tillige Kasseanordningens § 48 om den fortrinsvise Ret for Staten til alt hvad Kassebetjenten ejer (den stiltiende Panteret) bliver staaende ved Magt. Ved indtrædende Kasseangel maatte Summen selvfølgelig altid suppleres til 100,000 Kr.

Dette vilde nemlig kun udgøre c. 4 pCt. af hele Kavtionssummen og om ogsaa Repartitionen blev noget forskellig for de forskellige Kassebetjente, saa at nogle maatte bidrage med f. Ex. 5 pCt. dertil, andre kun

med 3 pCt., vilde det dog blive saa ringe Beløb, hvorom der vilde blive Tale, at det ikke vilde være vanskeligt for Kassebetjenten at tilvejebringe det, og dertil vilde Laaneforeningen kunne yde sin Bistand. Naar denne Kavtionsforening dernæst i alle sine Hovedtræk blev organiseret paa lignende Maade som de nu bestaaende tvende Foreninger, med en egen Bestyrelse, et Reservefond og med Forpligtelse for alle herefter udnævnte Kassebetjente til at indtræde i denne Forening, vilde den større Del af Kassebetjentene faa en tung Sten lettet fra deres Skuldre. Dannes der Kavtionsforeninger for enhver af de forskellige Klasser af Kassebetjente, maa de Effekter, der stilles til Raadighed for Staten, blive forholdsvis større og derved Indretningen blive dyrere for den Enkelte.

Der vilde endogsaa kunne være Tale om yderligere at udparcellere Kavtioneringen saaledes, at der indenfor det enkelte Fag dannedes flere Foreninger, som f. Ex. ved Postvæsenet. Her findes en Afdeling Funktionærer, nemlig Expedienter ved de bevægelige Postkontorer (nu c. 70 i Tallet), der ikke have nogen Oppebørsel, men kun stille en Kavtion for de dem betroede Værdiforsendelser. Saavidt vides har det hidtil ikke været nødvendigt at ty til Kavtionen (der er ens for hver og udgør 1100 Kr.) for Tab eller Mangel ved dem betroede Værdisager. Ligeledes er der Expedienter ved de faste Postkontorer (nu 170 i Tallet), der vel have Oppebørsel og det af forskellig Størrelse, men som hidtil ogsaa have stillet Kavtion af ens Størrelse (1100 Kr.) og for hvilke det kun én Gang har været nødvendigt at ty til Kavtionen for at dække begaaede Misligheder.

Men ved saaledes at udparcellere de forskellige

Grupper vilde Vanskelighederne ved at faa Kavtionsbyrden lettet for alle Kassebetjente blive meget store og Maalet næppe naas eller i alt Fald Lettelsen blive af mindre Betydning. Det maa derhos erindres, at Administrationen af mange Foreninger vilde medføre langt større Udgifter end Administrationen af en enkelt.

Der er en anden Maade, hvorpaa Sagen kunde ordnes, naar der blev dannet en Kavtionsforening, nemlig ved at slutte Kontrakt med en Bank om at garantere Staten Kavtionssummen for enhver enkelt Interessent i Foreningen, imod at der svaredes Banken et nærmere fastsættende Provenu. Det er muligt, at Sagen paa denne Maade kunde ordnes ad administrativ Vej uden Lovgivningsmagts Medvirkning — hvilken derimod ikke vil kunne undværes, naar et mindre Depositum stilles til Raadighed for Staten end det Foreningens Medlemmer tilsammen skulde stille. Sagen vilde derved hurtigere kunne gaa i Orden, men den vilde utvivlsomt blive dyrere.

En tredje Maade, hvorpaa Sagen kunde ordnes, er den, at ét af vore Assuranceselskaber overtog Risikoen imod at Embedsmanden svarede visse pro mille i Præmie i Forhold til den Risiko, som Selskabet vilde løbe ifølge Oppebørslernes Beskaffenhed. Tanken herom er fremsat ved de Overvejelser, der i den senere Tid har fundet Sted om Sagens Realisation; den forekommer mig saa sund — idet her jo i Virkeligheden kun er Tale om en Assurance —, at jeg særlig maa anbefale den taget under Overvejelse af det Udvalg, der eventuelt maatte blive nedsat.

Under Forudsætning af, at Sagen ordnes ved Dan-

nelsen af en stor Kavtionsforening, vilde det vanskeligste Punkt maaske blive Overgangen til det nye saalænge det var en frivillig Sag at være Medlem af Foreningen. Et Minimum — og det et ikke ringe Antal af Medlemmer — maatte Foreningen have, men der haves et Forbillede i de tvende bestaaende Kavtionsforeninger for, hvorledes de ere komne udover disse Vanskeligheder, og det kunde vel tjene til Ledetraad for den nye Forening.

Træffes Overenskomst med et Assuranceselskab om at overtage Kavtionen, vil Spørgsmaalet om, hvorvidt Kassebetjentene bør være forpligtede til at indtræde i Foreningen faa en aktuel Betydning, thi Præmiens Størrelse vilde væsentlig da være afhængig af, om alle Oppebørselsbetjente vare Medlemmer. Naar dette ikke var Tilfældet, maatte det nemlig antages, at Mænd, der selv eller hvis nærmeste Slægt besad Formue, ikke vilde indtræde i Foreningen og Risikoen for de Embedsmænd, der indtraadte, vilde da blive forholdsvis større. Vel gøres der af dem, der ikke have Vanskelighed ved at stille Kavtion, gældende, at naar det gøres til Pligt for dem at indtræde i Foreningen, vil det være en Skat, der lægges paa Embedet, men hertil maa svares, at Skatten efter al Sandsynlighed kun vilde blive meget ringe.

Der er en Masse Enkeltheder vedkommende Sagens Ordning, hvorom der kunde være Spørgsmaal, men som det vilde trætte at komme ind paa, og som jeg derfor skal lade ligge. idet jeg dog tror at burde berøre, at Forpligtelsen til i Fremtiden for enhver Kassebetjent at indtræde i Foreningen, og Indtrædelsen for en Del af Kavtionssummen af de Kassebetjente, der

ere i Embede, formentlig vil blive nogle af de første, som maa afgøres.

Naar der stilles Staten en Sikkerhed, der svarer til de Tab, den har havt ved sine Oppebørselsbetjente i de sidste 20 Aar, synes det, som om den faar en tilstrækkelig Garanti, navnlig naar henses til, at Summen altid ved indtrædende Mangel skal suppleres op til Fixum og til at der dannes et Reservefond, samt til at Staten fremdeles skal have fortrinsvis Adgang til Dækning af Tab i Paagældendes Bo.

For Revisionsdepartementerne vil det blive en Lettelse kun at have med Foreningen at forhandle om den enkelte Embedsmands Kavtion istedetfor med de mange Personer, der undertiden optræde som Kavtionister eller med Behandlingen af de mange forskellige Papirer, der stilles til Sikkerhed, deres Forandring, Forandring af Kavtionister osv.

Efter Ordlyden af Kasseanordningen af 8. Juli 1840, dens § 2, er det tvivlsomt, om der kan finde nogen Forandring Sted af den deri fastsatte Sikkerhedsstillelse uden ved Lov; muligt kan et af en Bank eller et Assuranceselskab stillet større Garantifond træde i Stedet ad administrativ Vej; men en mindre Garantifond, stillet af en Kavtionsforening, vil næppe kunne modtages af Administrationen uden Bemyndigelse ved Lov. Skal den nu bestaaende Kasseanordning revideres, vil der formentlig være Grund til at foretage flere Forandringer i den, end den ene, thi der er i de siden forløbne 50 Aar foregaaet saa store Forandringer med det offentlige Kasse- og Regnskabsvæsen, at flere af Bestemmelserne ikke passe til de nuværende Forhold. Overhovedet tør det siges, at medens den nævnte An-

ordning var et ganske fortrinligt Arbejde i sin Tid og derfor har været til megen Nytte saavel for Staten som for Embedsmændene, saa fremkom den paa en Tid, hvor der kun aflagdes Aarsregnskaber og ikke fandt saa hyppige eller indgaaende Kasseundersøgelser Sted, som siden den Tid ere blevne indførte, hvorfor den nu maa betragtes som i nogle Punkter forældet. De meget store Kassedefekter, som forinden 1840 af og til forekom, kendes derfor ikke nu, efter at der er indført Maanedesregnskaber m. m.

Der har været rettet Anmodning til os, der har havt denne Sag til Drøftelse, om at medoptage kommunale Embeds- og Bestillingsmænd i den Forening, der eventuelt maatte komme i Stand. Vi tro imidlertid ikke, det gaar an i dette Forhold at blande Statens og Kommunernes Embedsmænd sammen, men anse det forøvrigt ej heller fornødent ved denne Lejlighed at søge taget Bestemmelse eller at fremsætte Forslag om de kommunale Oppebørselsbetjentes Sikkerhedsstillelse, thi det tør vistnok betragtes som en Selvfølge, at sker der Forandringer med Hensyn til Statens Kassebetjente, ville de kommunale snart følge efter og nyde godt deraf.

Vi tillade os — efterat jeg saaledes har fremsat de vigtigste af de Betragtninger, der ere gjort gældende ved denne Sags Behandling — at foreslaa, at der efter endt Diskussion om Sagen nedsættes et Udvalg af Mænd, med Kendskab til de forskellige Administrationers Regnskabsforhold, til at tage Sagen under nærmere Overvejelse.

Spørgsmaal, der maa optages til Drøftelse af et eventuelt Udvalg, ville altsaa være:

a) Bør der oprettes en Kavtionsforening og i bekræftende Fald:

Skulle alle Statens Kassebetjente indtræde i én Forening mod at svare samme Bidrag pr. 1000 Kr. til Fonden eller med et Bidrag af forskellig Størrelse;

dersom forskellige Foreninger dannes, bør der da være én Forening for hvert Revisions-Departement eller for hver Regeringsbranche, eller

bør der dannes Foreninger, som omfatte Kassebetjente, der have nogenlunde samme Sikkerhed at stille?

bør Indtrædelsen i en saadan Kavtionsforening herefter være obligatorisk?

eller b) Bør Sikkerheden søges stillet af en Bank imod dennes Regres hos en Forening af Kassebetjente,

eller c) Bør der afsluttes Kontrakt med et Assuranceselskab om Overtagelse af Risikoen imod en Præmie?
